

Ο ΠΟΛΙΤΗΣ

Μηνιαία Έπιθεώρηση • Μάιος 2007 • τεύχος 155 • € 5

Ο ΠΟΛΙΤΗΣ
Μηνιαία Έπιθεώρηση
Μάιος 2007
τεύχος 155 • 5 €

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ελλάδα

Ετήσια (12 τεύχη): 40 €

Εξαμηνιαία (6 τεύχη): 20 €

Φοιτητική (12 τεύχη): 30 €

Όργανισμοί, τράπεζες κλπ.: 60 €

Ευρώπη, Κύπρος

Ετήσια (12 τεύχη): 60 €

Άλλες χώρες

Ετήσια (12 τεύχη): 70 €

Τραπεζικός Λογαριασμός:

Άγγελος Έλεφάντης

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

ύποχ. 132 αριθ. λογαριασμού

401740-48 (παρακαλούμε νά

αναγράφεται τό όνομα του

καταθέτη)

ή

μέ ταχυδρομική έπιταγή

στή διεύθυνση του περιοδικού

IBAN: GR06 0110 1320 0000 1324
0174 048

SWIFT CODE (BIC): ETHNGRAA

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Άγγελος Έλεφάντης

Ζωναρά 10, Αθήνα 11472

τηλ. 210-6470079 &

fax: 210-6470696

e-mail: poliths@otenet.gr

Κωδικός: 1572

Εκτύπωση: Δεκάλογος Ε.Π.Ε.

Άγαθίου 3,

Αθήνα

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Άγγελος Έλεφάντης, Φωτιές και ιερές περιουσίες.....5
Μαρίνα Κόντη, Μεταπτυχιακές σπουδές:
Αναζητούνται7

Αντώνης Μανιτάκης, Κι όμως και τό Πήλιο
έχει ψυχή9
Άγγελος Έλεφάντης, Όσοι πιστοί
στά παρατηρητήρια12
Μάριος Κονταράτος, Οι Έλληνες μηχανικοί16
Δημήτρης Άρβανιτάκης, Ούγκο Φόσκολο:
από την «προσάρτηση» στη λήθη21

Ελένη Πεردικούρη, Michel Onfray:
Πραγματεία περί άθεολογίας.
Φυσική τής μεταφυσικής28
Γιάννης Παπαθεοδώρου, Νικολά Σαρκοζί:
Κατάθεση31
Γιώργος Φουρτούνης, Άρης Στυλιανού:
Θεωρίες του Κοινωνικού Συμβολαίου.
Άπό τόν Γκρότιους στον Ρουσσώ37
Άγγελος Έλεφάντης, Τάκης Θεοδωρόπουλος:
Μέ την άνάσα τής Αθήνας και τής Ρώμης40
Δημήτρης Κυρτάτας, Δημήτριος Ι. Πάλλας:
Άποφόρητα: Πρώιμος χριστιανικός
και μεσαιωνικός έλληνικός κόσμος42
Γιάννα Κατσιμπούρα, Λεία Βιτάλη:
Τερή παγίδα. Τό άπόκρυφο χρονικό
τής Κωνσταντινούπολης45

ΕΝ ΠΑΡΟΔΩ

Άγγελος Έλεφάντης, Ζήτω τά βιβλιοπωλεία41
Γιάννης Παπαθεοδώρου, Ένός λεπτού άτάκα46
Άπό τίς τελευταίες εκδόσεις47

Εξώφυλλο: «Κεντάω παιδί μου, κεντάω τίς ιστορίες τής
ζωής μου πρίν από μένα και μετά από μένα...»

Φωτογραφία: Κώστα Π. Παναγιωτόπουλου, «Άτλαντίδα,
Αίγαίο και Ιόνιο», εκδ. Έφεσος.

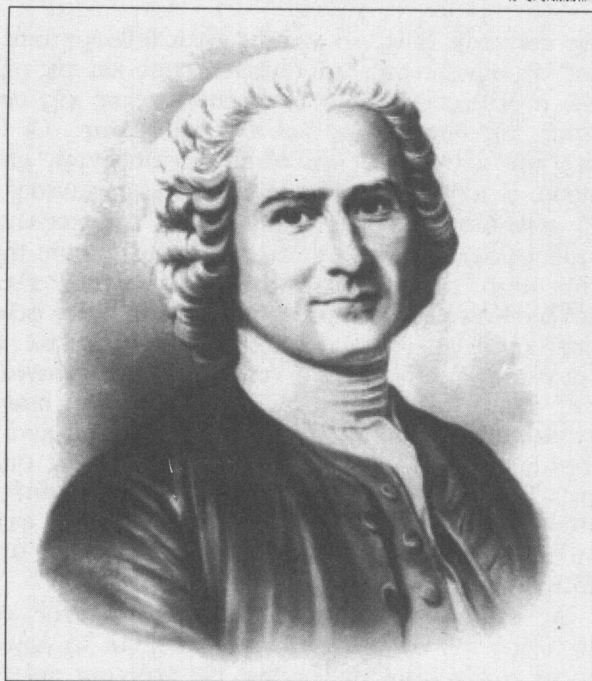

ΑΡΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Θεωρίες του Κοινωνικού Συμβολαίου.
Από τόν Γκρότιους στον Ρουσσώ

Έκδόσεις Πόλις, Αθήνα 2006, σελ. 231

του Γιώργου Φουρτούνη

Οπως καταλαβαίνει κανείς ήδη από τόν τίτλο, τό πρόσφατο βιβλίο του Άρη Στυλιανού θέτει ως αντικείμενό του τόν κανόνα της κλασικής πολιτικής φιλοσοφίας της νεωτερικότητας, και ειδικότερα του δέκατου έβδομου και δέκατου όγδοου αιώνα. Όπως έπισημαίνει ό συγγραφέας, ήδη έμπειρος έρευνητής και ακαδημαϊκός δάσκαλος του αντικείμενου, ή πολιτική σκέψη αυτής της περιόδου κυριαρχείται έν πολλοίς από την ιδέα του κοινωνικού συμβολαίου. Τό κύριο μέρος του βιβλίου άφιερώνεται στην κριτική παρουσίαση τεσσάρων σύν μιās άπαράκαμπτων θεωριών τούτων των δύο αιώνων πού, μέ τόν έναν ή τόν άλλο τρόπο, έγγράφονται σέ αυτήν την κυρίαρχη παράδοση σκέψης —οί τέσσερις είναι, κατά σειρά, του Γκρότιους, του Χόμπς, του Λόκ και του Ρουσσώ, ένω ή έπιπλέον μία είναι αυτή του Σπινόζα, πού γιά άλλη μία φορά άποδεικνύεται εξαίρεση στή σκέψη της νεωτερικότητας, μία θεωρία αντί-συμβολαίου.

Τά αντίστοιχα πέντε κεντρικά κεφάλαια του βιβλίου πλαισιώνονται από δύο σχετικά σύντομα κείμενα, μία εισαγωγή και έναν επίλογο, πού τοποθετούν την όλη συζήτηση στό θεωρητικό της πλαίσιο, τόσο από συστηματική όσο και από ιστορική άποψη. Ός πρώτο βήμα αυτής της πλαισίωσης, ήδη από τίς πρώτες σελίδες της εισαγωγής, ό Άρης Στυλιανού θά παρατηρήσει ότι ή έννοια του κοινωνικού συμβολαίου συνιστούσε πάντοτε, και συνιστά ακόμα, άπάντηση σέ ένα παλαιό όσο και επίμονο πρόβλημα, στή θεμελιώδη άπορία γιά τή φύση, την προέλευση και τή θεμελίωση της πολιτικής κοινωνίας. Ό Στυλιανού θά αναλύσει μάλιστα αυτήν την άπορία σέ δύο επάλληλα διλήμματα, έτσι ώστε ή έννοια του κοινωνικού συμβολαίου νά αναδειχθεί ως κοινή άπάντηση και στά δύο αυτά διλήμματα: μέ δυό

λόγια, ό συγγραφέας προτείνει νά προσεγγίσουμε την έννοια του κοινωνικού συμβολαίου μέσα από δύο αντιδιαστολές. Από την μία πλευρά, λοιπόν, ό Στυλιανού θά υποδείξει τή μακρινή καταγωγή της έννοιας του κοινωνικού συμβολαίου στό δίλημμα πού κατάτρυχε την πολιτική σκέψη της έλληνικής αρχαιότητας: ή πόλις συγκροτείται φυσικά ή τεχνητά; Όπως ξέρουμε, τό δίλημμα αυτό υποβάσταξε μία πρωταρχική και ιδρυτική φιλοσοφική τιτανομαχία: σύμφωνα μέ την κλασική πολιτική φιλοσοφία, πού βρίσκει έν προκειμένω την άρχετυπική της έκφραση στον Άριστοτέλη, ή πόλη φτιάχνει τούς ανθρώπους, ή πόλη κάνει ανθρώπους τούς ανθρώπους, μιās και ό άνθρωπος είναι φύσει «ζώο πολιτικό» (πού σημαίνει ότι ή πολιτική συλλογικότητα συνιστά την είδοποιό διαφορά του ανθρώπου, χωρίς την όποία δέν έχουμε άνθρωπο αλλά ζώο): σύμφωνα μέ την αρχαία σοφιστική, αντιθέτως, οί άνθρωποι φτιάχνουν την πόλη, ή πόλη είναι τέχνημα των ανθρώπων, πού είναι ήδη και εκ των προτέρων άνθρωποι (πού σημαίνει ότι ή ανθρώπινη φύση πρέπει νά άνιχνευθεί στα προ-πολιτικά άτομα). Σέ τούτη την άπάντηση των σοφιστών, λοιπόν, βρίσκουμε την πρώτη θεωρητική διατύπωση της φαινομενικά άπλης ιδέας ότι ή πολιτική κατάσταση του ανθρώπου είναι διακριτή, δευτερεύουσα και παράγωγη ως προς τή φυσική κατάστασή του.

Όστόσο δέν έχουμε ακόμα συμβόλαιο, τουλάχιστον όχι μέ τή νεότερη έννοια. Γιά νά φτάσουμε σέ αυτό, θά πρέπει νά λάβουμε υπ' όψη μία ακόμα αντίθεση, νεότερη τούτη τή φορά, στην όποία ό Στυλιανού θά έγγράψει εκ νέου την έννοια του κοινωνικού συμβολαίου. Πρόκειται γιά την αντίθεση ανάμεσα σέ δύο βασικούς τύπους θεωρητικής εξήγησης του κράτους και

τῆς πολιτικῆς ζωῆς: «ὁ πρῶτος εἶναι ὁ θεωρητικός τύπος τῆς σύγκρουσης, τοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ τῆς ρήξης, ἐνῶ ὁ δεύτερος εἶναι ὁ θεωρητικός τύπος τῆς συναίνεσης, τῆς συνεργασίας καὶ τῆς συμφωνίας... Οἱ θεωρίες τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου ἐντάσσονται, grosso modo, σ' αὐτόν τόν δεύτερο τύπο τῆς συναίνεσης καὶ τῆς σύμβασης». Ἡ νεωτερική ἐννοια τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου, λοιπόν, ἀναδύεται στό σημεῖο ὅπου τέμνονται αὐτά τὰ δύο διλήμματα: ἀπό τῆς μιά πλευρά, προϋποθέτει μιά ἀτομιστική καὶ προ-πολιτική φιλοσοφική ἀνθρωπολογία, τὴν ὁποία ἀντιπαραθέτει πρὸς μιά ὀλιστική καὶ πολιτική ἀπὸ τὴν ἄλλη, κατανοεῖ τό καθ' ἑαυτὸ πολιτικό στοιχεῖο, πού κάνει τὴ διαφορά ἀνάμεσα στὴ φυσική καὶ τὴν πολιτική ἀνθρώπινη κατάσταση, ὡς τὸ στοιχεῖο τῆς συμφωνίας, τῆς σύμβασης. Τό κοινωνικό συμβόλαιο συνδέει ἔτσι αὐτές τίς δύο βαθμίδες, ἐξασφαλίζει τὸ πέρασμα ἀπὸ τὸ φυσικό στοῦ πολιτικό, ἀπὸ τὴ θεμελιώδη προ-πολιτική ἀτομικότητα στὴν παρεπόμενη πολιτική κοινωνία.

Ἄς σταθοῦμε λίγο σέ αὐτό τὸ πρῶτο περίγραμμα τῆς ιδέας τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου, γιὰ νὰ ἀρχίσουμε νὰ κατανοοῦμε τὴν ἐμμονή τῆς νεότερης πολιτικῆς σκέψης σέ αὐτήν. Ἡ δυνατότητα τῶν «φυσικῶν» ἀνθρώπων ἀτόμων νὰ συμβάλλονται, τὰ προϋποθέτει ἤδη ὡς ἰδιοκτῆτες, δικαιούχους ὄχι μόνο ἐπὶ πραγμάτων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ τους, καὶ εἶναι ὑπὸ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴ θεμελιώδη ιδιότητά τους πού συνάπτουν τὴν πρωταρχική κοινωνική καὶ πολιτική σύμβαση. Τό κοινωνικό συμβόλαιο συναρθεώνει ἔτσι δύο καθοριστικά φαινόμενα τῆς νεωτερικότητας: ἀπὸ τὴ μιά πλευρά, τὴ γενίκευση τοῦ «κτητικοῦ ἀτομισμοῦ», σύμφωνα μὲ τὴν κλασική ὁρολογία τοῦ Μακφέρσον πού συχνὰ ἐπικαλεῖται ὁ Στυλιανοῦ, προϋπόθεση καὶ ταυτόχρονα ἀποτέλεσμα τῆς ἐπέκτασης τοῦ καπιταλιστικοῦ τρόπου παραγωγῆς, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν ἀνάδυση τῆς πρωτότυπης πολιτικῆς μορφῆς τοῦ ἐθνικοῦ κράτους καὶ τοῦ τύπου ἐξουσίας καὶ κυριαρχίας πού τοῦ προσιδιάζει. Ὑπὸ αὐτὴν τὴν ἐννοια, τὸ κοινωνικό συμβόλαιο στοιχειώνει τὴν πολιτική σκέψη τῆς νεωτερικότητας πρῶτα ἀπ' ὅλα σέ ἓνα θεμελιώδες ἐπίπεδο, αὐτό τῆς ιδεολογίας: ὁ Στυλιανοῦ, πράγματι, δέν θὰ παραλείψει νὰ ὑπαινιχθεῖ, στίς καταληκτικές φράσεις τοῦ βιβλίου του, αὐτό τὸ νόημα καὶ τὸν ρόλο τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου ὡς «δομικοῦ στοιχείου τῆς πραγματικῆς ιδεολογίας πού, ἀκολουθώντας τὸν Πιερ-Φρανσουά Μορώ καὶ τὸν Ἔρνστ Κασσίρερ, θὰ μπορούσαμε νὰ τὴν ὀνομάσουμε “μυθιστόρημα” ἢ “μῦθος” τοῦ κράτους».

Ὡς τέτοια, λοιπόν, ὡς δομικό ιδεολογικό στοιχεῖο, ἡ ἀφήγηση τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου, ἀνανεωμένη καὶ μὲ ἐντελῶς νέες μορφές σέ σχέση μὲ τίς ἀρχαίες καὶ μεσαιωνικές ἐκδοχές της, θὰ ἀποβεῖ κομβική γιὰ τὴν πολιτική φιλοσοφία τῆς νεωτερικότητας. Σέ τούτῃ τὴ συνάφεια μεταξύ ιδεολογίας καὶ φιλοσοφίας μπορούμε νὰ διαβλέψουμε μιά ἀλτουσεριανὴ ἐμπνευση, πού δια-

ποτίζει διακριτικά τὸ ὅλο κείμενο: ἡ ιδεολογία διαμεσολαβεῖ τὴν ιδεολογία καὶ τὴ γνώση, ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐπιστήμη στὴν ιδεολογία καὶ ἀντιστρόφως. Καὶ πράγματι, ὁ Στυλιανοῦ τονίζει ἐπαρκῶς τίς ἐπιστημονικές ἀξιώσεις ἀντικειμενικότητας μὲ τίς ὁποῖες οἱ κλασικοὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου περιβάλλουν τίς πραγματείες τους. Αὐτὴ ἡ διπλὴ πρόσδεση τῆς νεότερης πολιτικῆς φιλοσοφίας μὲ τὴ γνώση καὶ τὴν ιδεολογία, τῆς προσδίδει τὸν ἰδιάζοντα χαρακτηριστὴρα τῆς ὡς ἐνός λόγου πού εἶναι ἀξεδιάλυτα περιγραφικός καὶ κανονιστικός, πού ἀφορᾷ τόσο τὸ «εἶναι» ὅσο καὶ τὸ «δέον», πού μᾶς λέει ταυτόχρονα τί εἶναι ἡ πολιτικὴ κοινωνία καὶ πῶς πρέπει νὰ εἶναι. Αὐτός ὁ φύσει ὑβριδικὸς χαρακτήρας τοῦ φιλοσοφικοῦ λόγου συμπυκνώνεται ἐν προκειμένῳ στὴν ἐνταση ἀνάμεσα σέ δύο ἐγγενεῖς προσανατολισμούς τῶν θεωριῶν κοινωνικοῦ συμβολαίου, πού δίδουν τὸ πέρασμα ἀπὸ τὴ φυσική στὴν πολιτική κατάσταση, τὸ ἴδιο τὸ κοινωνικό συμβόλαιο, ταυτόχρονα καὶ ἀδιαχώριστα ὡς τὴν προέλευση καὶ ὡς τὴ θεμελίωση τῆς πολιτικῆς κοινωνίας. Ὁ Στυλιανοῦ θὰ καταδείξει συστηματικά τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο αὐτὴ ἡ ἀναγκαία ἐνταση ἀνάμεσα στὰ δύο αὐτὰ φιλοσοφικά μελήματα εἶναι κατὰ βάση ὑπεύθυνη γιὰ τὰ εἰδικὰ προβλήματα πού ἀναδεικνύονται σέ κάθε ἀπόπειρα θεωρητικῆς ἐξειδίκευσης τῆς «ἀπλῆς» ιδέας τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου. Ἔτσι, π.χ., θὰ ἐπισημάνει ὅτι τὸ κοινωνικό συμβόλαιο μπορεῖ νὰ δίδεται ὡς ἐξήγηση ἄλλοτε τῆς γένεσης καὶ ἄλλοτε τῆς δομῆς τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, νὰ ἐντάσσεται ἄλλοτε σέ μιά ἐμπειρική καὶ ἄλλοτε σέ μιά ὀρθολογική προοπτική, νὰ ἀποτελεῖ ἄλλοτε «λογικὴ ὑπόθεση μεθοδολογικοῦ τύπου» (Χόμπς, Ρουσώ) καὶ ἄλλοτε μιά «οἰονομική ἱστορική πραγματικότητα» (Λόκ) κ.λπ.

Ἀλλὰ αὐτὸ ὁδηγεῖ σέ μιά ἀκόμα ὁδὸ, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Στυλιανοῦ μᾶς ὑποδεικνύει νὰ προσπελάσουμε τὴν ἐννοια (καὶ τίς θεωρίες) τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου: ἡ ἐννοια αὐτή, γράφει συχνὰ ὁ Στυλιανοῦ, εἶναι ἀπλή καὶ ταυτόχρονα σύνθετη ἄλλου πάλι, παρεμφερῶς, τὴν παρουσιάζει μὲ ὅρους ἐνότητας καὶ ταυτόχρονα πολυπλοκότητας. Οἱ ἐπισημάνσεις αὐτές συνδέονται μὲ τίς ἀνεξάλειπτες ἀντιθέσεις τῆς ἐν γένει φιλοσοφίας τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου (πού κατὰ τὴ γνώμη μου ἀποτελοῦν τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀντικείμενο τοῦ βιβλίου), καὶ ἐννοῶ ἀντιθέσεις τόσο μεταξύ τῶν διακριτῶν θεωριῶν, ὅσο καὶ ἐσωτερικές ἀντιθέσεις κάθε μιᾶς ἀπὸ αὐτές. Αὐτὴ ἡ «ἐνιαία» καὶ «ἀπλή» ιδέα, τὸ κοινωνικό συμβόλαιο, εἶναι ἀνεύρετη ὡς τέτοια: ἔχουμε ἀναγκαστικά πολλές, μὴ ἀναγώγιμες καὶ ἀντιμαχόμενες, ἐσωτερικά τεταμένες καὶ ἀμφίροπες, θεωρίες –εἶναι ἀναπόφευκτο, λέει ὁ Στυλιανοῦ, νὰ μιλάμε γιὰ θεωρίες κοινωνικοῦ συμβολαίου, στὸν πληθυντικό, πράγμα πού ἀποτυπώνεται καὶ στὸν τίτλο τοῦ βιβλίου: ἀκόμα καὶ νὰ θέλαμε, θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ ἀνασυγκροτήσουμε σέ ἐνιαία μορφή τὴ θεωρία τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου. Ἡ «ιδέα» τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου συνιστᾷ προβλη-

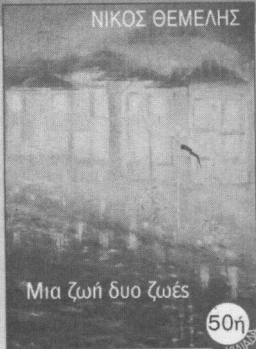
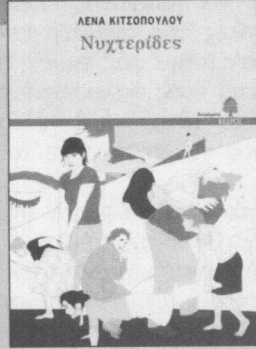
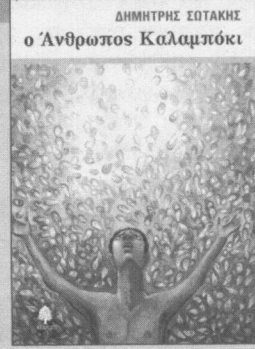
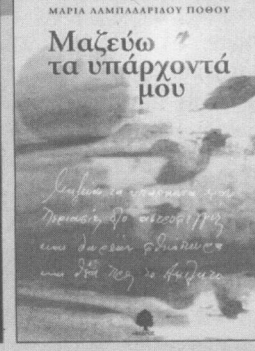
ματική, μιά δομή παραγωγής προβλημάτων και διαφωνιών, ή όποια εκφράζεται πάντοτε στίς πληθυντικές και αντιθετικές θεωρητικές εκφράσεις της. Πρόκειται για μιά δομή σκέψης που διέπει έμμενώς τίς αναγκαστικά πολλαπλές, ασύμβατες και ασυμφιλίωτες θεωρίες κοινωνικού συμβολαίου, από τίς όποιες δέν είναι απομονώσιμη: δέν έχει άλλη ύπαρξη πέραν αυτών. Επιπλέον, οί αναπόφευκτες αντιθέσεις ανάμεσα στίς διαφορετικές θεωρίες κοινωνικού συμβολαίου αναπαράγονται, μέ ειδικό πάντοτε τρόπο, στο έσωτερικό της κάθε μιάς. Οί θεωρίες αυτές παύουν πλέον νά εμφανίζονται ως συμπαγείς θεωρητικές κατασκευές, απαλλαγμένες από προβλήματα και άντινομίες, και άναδεικνύονται οί απaráκαμπτες έσωτερικές εντάσεις τους υπό μορφή συμπτωματικών θεωρητικών προβλημάτων.

Πιστεύω ότι αυτή ή προγραμματική θεωρητική στάση, που έκτίθεται μέ έναργεια ως «έξεργο» του διβλίου, καθορίζει και τήν κυρίως ανάπτυξη, δηλαδή τή διαδοχική πραγμάτευση των βασικών θεωριών της νεότερης πολιτικής φιλοσοφίας του κοινωνικού συμβολαίου. Κατά τή γνώμη μου, ό Στυλιανού επιτυγχάνει εδώ μιά πολύ σημαντική ισορροπία: αρχικώς, διεκπεραιώνει μέ επιτυχία τό έξαιρετικά δύσκολο έργο της εισαγωγής σέ αυτές τίς θεωρίες, πράγμα που απαιτεί τήν παρουσίαση κάθε μιάς μέ όρους κατανοησιμότητας, μέ τρόπο δηλαδή που νά άναδεικνύει τήν επιχειρηματολογική συνεκτικότητά της, νά υίοθετεί τήν προοπτική της και νά ύπηρετεί τήν πειστικότητά της ταυτοχρόνως, όμως, έστιάζει στά ιδιαίτερα προβλήματα μιάς εκάστης, εκθέτει τίς φυγόκεντρες δυναμικές γραμμές της, άναδεικνύει τίς μη-αναγώγιμες αποκλίσεις που τή διαπερνούν συγκροτώντας την. Ό Στυλιανού μάς εξασφαλίζει τή δίοδο στίς κλασικές θεωρίες κοινωνικού συμβολαίου μέσα από μιά γνήσια φιλοσοφική φλέβα: καταδεικνύοντας τόν προβληματικό χαρακτήρα τους, τήν άσταθή ισορροπία τους —μέ μιά λέξη, τήν τεταμένη συνοχή τους (όπου ή έκφραση πρέπει νά έκληφθει στή μεγαλύτερη δυνατή κυριολεξία της: ή συνοχή κάθε θεωρίας είναι ό τρόπος μέ τόν όποιο συγκρατεί τίς αναγκαίες εντάσεις της).

Η διπλή αυτή προσέγγιση έξυπηρετείται από γραμματολογικό σεβασμό στά κλασικά κείμενα, όπου αυτός απαιτείται, καθώς και από σωστές δόσεις συστηματικής άναφοράς στήν πλέον έγκυρη και έπίκαιρη διβλιογραφία, ελληνική και διεθνή, στο άχανές πλαίσιο της όποιας τοποθετείται εύστοχα αλλά και χρηστικά ή όλη συζήτηση. Ειδική μνεία άπαιτείται στή γλώσσα του συγγραφέα, που καταφέρνει νά συνδυάσει τήν προσήνεια μέ τήν άυστηρότητα, τήν έλαφράδα μέ τή σοβαρότητα, αφήνοντας συχνά νά γίνεται αισθητό ένα άμυδρο χαμόγελο πίσω από τή συνοφρύωση της απαιτητικής σκέψης. Άς μή διστάσουμε νά μιλήσουμε για μιά αξιόλογη συμβολή στά ελληνικά γράμματα, σέ ένα επιμέρους τοπίο τους, που τελευταία γίνεται όλοένα και λιγότερο άνυδρο.

www.kedros.gr

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΘΕΜΕΛΗΣ Μια ζωή δυο ζωές 50η ΧΡΟΝΙΑ Σελίδες 432 / Τιμή 18,00€	ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ Η γυναίκα που πετάει 20η ΧΡΟΝΙΑ Σελίδες 408 / Τιμή 18,00€
ΛΕΝΑ ΚΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΛΕΝΑ ΚΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Νυχτερίδες Σελίδες 160 / Τιμή 10,00€	ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΩΤΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΩΤΑΚΗΣ Ο Άνθρωπος Καλαμπόκι Σελίδες 232 / Τιμή 14,00€
ΛΟΥΛΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ ΛΟΥΛΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ ΘΕΑΤΡΟ Σελίδες 152 / Τιμή 12,00€	ΜΑΡΙΑ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ ΠΟΘΟΥ ΜΑΡΙΑ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ ΠΟΘΟΥ Μαζεύω τα υπάρχοντά μου Σελίδες 472 / Τιμή 25,00€

πεζογραφία / ποίηση / θέατρο